

יום ב', כז' במנחם אב תש"ס (28 באוגוסט)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

היום, **כז' באב**, בשנת תרצ"ו (1936-5696), נוסד "הקונגרס היהודי העולמי", איגוד עולמי הפועל להגנת זכויות היהודים בכל ארצות פזוריהם. ארגון זה הוא התנדבותי ומורכב מגופים, ארגונים וקהילות של יהודים בעולם "להבטחת הקיום והאחדות של עם ישראל". הוא פועל בשם קהילות יהודיות הנתונות לסכנה ונלחם באנטישמיות. נציגותו מוכרת בארגונים בינלאומיים. הוא מקיים 4 מרכזים: צפון-אמריקה, דרום-אמריקה, אירופה וישראל.
[תאריכון קק"ל / יודאיקה לקסיקון]

בחודשי האביב בשנת תשכ"ח (1968-5728), ניסה **מנהיגה החדש של צ'כוסלובקיה (לשעבר), אלכסנדר דובצ'ק**, להכניס מידה מסויימת של ליברליזציה לאורח-החיים של מדינתו. הוא ביטל צנזורה, שיחרר אסירים מדיניים, וחולל תכנית פעולה שדובר בה על "סוציאליזם אנושי". מאמציו לא התקבלו בעין יפה ע"י פטרונו, ברית המועצות, והחל מהלך ממושך של מו"ם בין השניים למשך מספר שבועות. כל זה לכיסוי ההתארגנות מצידה של "הדב הגדול" (=ברה"מ) לקראת צעד צבאי. **והלילה, אור ל-כ"ז באב, פלשו כוחות ברית ווארשה לצ'כוסלובקיה, ושמו קץ למשטרו של דובצ'ק ולרוח הליברלית במדינה.**

כוחות הצבא הפולנים, ההונגרים, המזרח-גרמנים והבולגרים חצו את הגבול וכבשו בכוח את המדינה המכותרת. כוחות מוטסים סובייטיים השתלטו במהירות על מרכזי הערים הגדולות. "האביב של פראג", כפי שכונתה התקופה הליברלית הקצרה, דוכא ביד קשה. התגובה הראשונה של ברית המועצות היתה שמנהיגי צ'כיה הרגישו שהם מאבדים שליטה על מה שקורה במדינה, ולכן בקשו מכוחות ברית ווארשה להתערב. מנהיגי פראג קראו לתושבים ולחיילים לא להילחם בפולשים, אבל סטודנטים נואשים, שניסו לחסום בגופם את הטנקים הסובייטיים בפראג, נורו בידי החיילים. עשרות אלפים נשלחו לבתי כלא.

ועל כך זווית אישית, עם קצת הסבר למדוע אנחנו למדים היום על אירוע שלא בתולדות ישראל...
באותם הימים, עבדתי בתור סטודנט בין שנות הלימודים לתואר הראשון שלי במונטראל שבקנדה עם איש שהיה פליט מהונגריה 12 שנה לפני-כן, אחרי שהסובייטים עשו מעשה דומה שם. כיוון שגרנו באותה שכונה, הוא נהג להסיע אותי לעבודה שלנו כל יום, כך שהיינו מבליים שעות בדיון על "עינייני דיומא". הלה ניסה להבהיר לי בשבועות ובחודשים של אותה תקופה של "אביב של פראג" שכל זה מסך עשן. שהסובייטים משחקים עם הצ'כים ומחכים לשעה הנכונה לפעול. וכנגד, עבדכם הנאמן ניסה "להבהיר" לו שאמנם היו מעולם דברים, אך איך שאני רואה את המצב, העולם השתנה, והסיכויים טובים שהניסוי הזה יצליח.

...ואז הגיע אותו בוקר אחרי הלילה הקודם. כשנכנסתי למכוניתו לנסיעה לעבודה, לא יכולתי להחליף איתו מילה. גם הוא, מתוך כבוד למבוכה שלי, לא אמר דבר. מאוחר יותר, בעבודה, הוא שואל אותי: "האם רצית לדעת למה לא דברתי איתך בדרך לעבודה? כי, לפעמים, המלים הן מיותרות. אתה לא צריך להגיד כלום. האמת מדברת בעד עצמה."

והיום, כשעם ישראל מוצא את עצמו גם כרוך בתהליך שאין אנו מוצאים לא את תחילתו ולא את סופו – וכשמסתכלים אל המשך האירועים במדינה שמאוחר יותר, אמנם הגיעה, אולי, לימי שלום יחד עם יתר המדינות במזרח אירופה, אך גם חצתה את עצמה - הריני לשאול: מהי האמת ומה ההיסטוריה תגיד בהמשך הדרך, והאם לא נוכל להתאפק קצת בוויכוחים בינינו ואולי, אולי ניתן לאמת להתגלות בעצמה...?